

Valtakunnalliseen E-kirjastoon liittyminen 1.1.2025 alkaen

Tulevaisuuslautakunta 23.04.2024 § 56

308/12.03.02/2024

Valmistelija

Kulttuuripalvelupäällikkö Piritta Rossi

Raahen kaupunginkirjasto on ollut vuodesta 2019 lähtien mukana Pohjoisen eKirjastossa yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kirjastojen kanssa. Sittemmin yhteistyö on laajentunut koskemaan myös Lappia. Pohjoisen eKirjaston kokoelma on monipuolinen sisältäen äänikirjoja, lehtiä, elokuvia, musiikkia ja verkkokursseja. Pohjoisen eKirjaston e-aineistot löytyvät OUTI-verkkokirjastosta.

Asiakkaat eivät ole olleet valtakunnallisesti tasa-arvoisessa asemassa, sillä osa kirjastoista on tarjonnut laajemmat e-aineistokokoelmat kuin toiset. Helsingin kaupunginkirjastossa on käynnistetty e-kirjastohanke vuonna 2022, jonka tavoite on ollut kehittää valtakunnallinen e-kirjasto. Yhteisellä palvelulla on pyritty alueelliseen tasa-arvoisuuteen, laajempaan ja monipuolisempaan e-aineistojen tarjontaan sekä kirjastojen työajansäästöön. Hanke on päätynyt ja sen raportti löytyy osoitteesta <https://www.kirjastot.fi/ekirjastohanke>

Vastuu valtakunnallisen e-kirjastopalvelun – E-kirjaston – käyttöönotosta, kehittämisestä ja ylläpidosta on siirtynyt Kansalliskirjastolle 1.1.2024 alkaen. Tätä varten Kansalliskirjastoon on perustettu e-kirjastoyksikkö ja yhteistyö yleisten kirjastojen kanssa on aloitettu.

Jotta kunnan asukkailla olisi pääsy uuteen palveluun, on kunnan solmittava sopimus Kansalliskirjaston kanssa E-kirjaston käyttöönotosta.

Valtakunnallisen epätasa-arvon lisäksi on todettu, että kirjastoissa on tehty paljon päällekkäistä työtä aineistojen valinnassa, kokoelmien ylläpidossa ja hallinnoinnissa. Sähköisten aineistojen jakelu ei ole sidoksissa maantieteellisesti tiettyyn paikkaan, joten paikalliset kokoelmat eivät ole sähköisissä aineistoissa samalla tavalla välttämättömiä, kuten fyysiset kokoelmat.

Helsingin kaupunginkirjasto on kilpailuttanut kuntien yhteisen E-kirjastopalvelun kautta käyttöön tulevat e-aineistot viime vuoden puolella osana e-kirjastohanketta. Toimittajiksi ovat valikoituneet seuraavat tahot:

- Ellibs Oy: Kotimainen kirjallisuus

- OverDrive: Vieraskielinen kirjallisuus

- ePress Nordic Oy: E-lehdet

E-aineistojen valinta tehdään yhteistyössä yleisten kirjastojen asiantuntijoiden kanssa. Kansalliskirjasto vastaa teknisen alustan kehittämisestä ja ylläpidosta.

Kuntien yhteisen E-kirjaston kautta kuntalaiset saavat käyttöön monipuolisen ja uudistuvan kokoelman e-aineistoja.

Käyttöönottovaiheessa E-kirjaston tarjontaan sisältyy e-kirjoja ja e-äänikirjoja aikuisille, nuorille ja lapsille sekä e-aikakauslehtiä. Palvelun kielivalikoima kattaa kotimaiset kielet ja jonkin verran aineistoa mm. englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Valikoimaa laajennetaan ja monipuolistetaan tulevina vuosina.

Kansalliskirjaston tavoitteena on avata palvelu asiakkaiden käyttöön 23.4.2024. Pohjoisen eKirjaston päällekkäisten sopimusten vuoksi Kansalliskirjaston palveluun liittyminen on Raahen kaupungille mielekästä vuoden 2025 alusta. Pohjoisen eKirjaston nykyisistä e-aineistosopimuksista kaikki Kansalliskirjaston e-kirjastopalvelun kanssa päällekkäiset sopimukset voidaan irtisanoa, kun aineistot siirtyvät saataville Kansalliskirjaston E-kirjastoon. Pohjoisen eKirjasto jatkaa yhteistyötä ja kilpailutuksia niiden aineistojen osalta, joita Kansalliskirjaston E-kirjasto ei tarjoa.

Jotta kunnan asukkailla olisi pääsy uuteen palveluun, täytyy kunnan solmia sopimus Kansalliskirjaston kanssa E-kirjaston käyttöönotosta. Sopijapuolet toteuttavat yleisten kirjastojen e-aineistoihin liittyviä palveluita horisontaalisena yhteistyönä, kunnat täyttääkseen Laissa yleisistä kirjastoista (29.12.2016/1492) määritellyt tehtävänsä ja Kansalliskirjasto toteuttaakseen Yliopistolaissa (24.7.2009/558) määritellyjä tehtäviään tarjota kansallisia palveluita yleisille kirjastoille.

Kansalliskirjaston kanssa solmittava sopimus on aluksi voimassa määräaikaisena 31.12.2026 asti ja sen jälkeen toistaiseksi. Sopimus on irtisanottavissa sopimuksessa määritellyllä tavalla. Palvelun kustannus vuosittain on 0,7 euroa kunnan asukasta kohden vuoden 2026 loppuun asti. Kunnan asukasluku tarkistetaan vuosittain edellisen vuoden joulukuun 31. päivän asukasluvun mukaan. Vuosimaksua per kunnan asukas tarkistetaan vuodesta 2026 lähtien kerran vuodessa koskien seuraavaa vuotta.

Valtakunnallisen E-kirjaston kustannus on vuodesta 2025 eteenpäin n. 16.800 euroa. Pohjoisen e-Kirjaston osalta kustannuksia on n. 10.000 €, kun vuoden 2024 loppuun saakka olevien sopimusten vuosikustannus on

ollut n. 20.000 €. Kustannukset maksetaan kirjaston kustannuspaikalta 2810.

Esittelijä

Opetus- ja kasvatusjohtaja Liimatainen Marianne

Päätösesitys

Tulevaisuuslautakunta päättää E-kirjaston yhteistyösopimuksen solmimisesta Kansalliskirjaston ja Raahen kaupunginkirjaston välillä 1.1.2025 alkaen. Yhteistyösopimus tarjoaa Raahen kaupungin asukkaille pääsyn valtakunnalliseen E-kirjastoon.

Tulevaisuuslautakunta delegoi sopimuksen allekirjoittamisoikeuden kulttuuripalveluiden tulosaluepäällikölle.

Päätös

Hyväksyi esityksen.